

D.A. CARSON: *Kríž a kresťanská teológia*

Rimanom 3:21 - 26

Chcel by som našu pozornosť dnes večer zamerať na Rimanom 3. kapitolu, konkrétne Rimanom 3:21-26. Je to najhustejšia z troch pasáží, na ktoré sa spolu pozrieme v našej snahe zamerať sa na texty o kríži.

Začnem čítaním textu Rimanom 3:21-26:

21 Teraz však je zjavená Božia spravodlivosť bez Zákona dosvedčená Zákonom a Prorokmi. 22 Božia spravodlivosť skrze vieru Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Niet totiž rozdielu, 23 lebo všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu. 24 Ospravedľovaní sú zadarmo, jeho milosťou, vykúpením v Ježišovi Kristovi. 25 Boh ho ustanovil za prostriedok zmierenia skrze jeho krv prostredníctvom viery. Tak Boh preukázal svoju spravodlivosť, keď prehliadol hriechy, ktoré boli spáchané už skôr, 26 v čase Božej zhovievavosti, a aby ukázal svoju spravodlivosť v terajšom čase, takže sám je spravodlivý a ospravedľuje toho, kto žije z Ježišovej viery.

Počuli sme Slovo Božie.

Sme tu síce z rôznych prostredí, niektorí z anglikánskej cirkvi, iní z nezávislých protestantských cirkví a odinakiaľ. Ale ak ste z poriadneho anglikánskeho prostredia, tak po tom, ako niekto povie: „Počuli sme Slovo Božie“, vy odpoviete: „Bohu vďaka.“ Tak môžeme byť aspoň v tomto bode všetci tento týždeň anglikáni. Je to taký krásny liturgický bod, však? Mohli by sme ich zaviesť viacero, ale tento je skutočne skvelý. Takže, keď poviem: „Počuli sme Slovo Božie“, všetci odpovieme: „Bohu vďaka“, aby sa nikto necítil trápne, a aby nemusel váhať, či to má povedať nahlas alebo nie.

Prvá vec, ktorú musíme zdôrazniť, čo sa týka tejto pasáže, ešte predtým, než sa pustíme do textu samotného je, že sa v Pavlovom argumente objavuje po dva a pol kapitolách plných temnoty a odsúdenia absolútne bez prestávky.

Ako všeobecné pravidlo je stále dôležitejší fakt, že sa nedá dohodnúť na riešení nejakého problému, ak najskôr nebudeme mať konsenzus o tom, aký problém sa vlastne snažíme riešiť. Bez toho, aby sme rozumeli od čoho to potrebujeme byť zachránení, nebudeme schopní súhlasiť ani v tom, čo to spasenie vlastne je. A tak sú v istom význame verše od 1:18 až po 3:20 v dnešnej kultúre dôležitejšie, ako pasáž, o ktorej sa budeme spoločne rozprávať.

Za posledných 25 rokov, čo pomáham s misiami na univerzitách, som zistil, že za posledných 10 rokov mali ľudia oveľa menší problém s pochopením vzkriesenia z mŕtvych, Ježišovej božskej podstaty, doktríny Trojice, či konceptu zástupnej obete a podobných vecí. Najväčší problém bol s odkomunikovaním konceptu hriechu. A to z jedného veľmi jednoduchého dôvodu, ktorým je to, že stále viac žijeme v dobe, kde jedinou vecou, ktorú je neprijateľné povedať je, že sa niekto mýli alebo robí chybu. Jedným z dopadov postmodernej epistemológie je presne to, že každý z nás máme naše vlastné

individuálne uhly pohľadu a pozeráme sa na veci z perspektívy našich malých komunít, ktoré si veci vysvetľujú po svojom. A teda to, čo je hriechom pre jednu skupinu, nie je hriechom pre inú a tak ďalej.

Biblia nielenže nájstojí na tom, že niečo ako hriech existuje, ale nájstojí aj na tom, že to, prečo je vo svojej podstate hriech taký odporný, je to, že sa protiví Bohu. Že ho uráža. Preto Rimanom 1:18 nezačína analyzovaním spoločenských perspektív, ale začína so zameraním našej pozornosti na to, ako na hriech reaguje Boh: „Boží hnev sa totiž zjavuje z neba proti každej bezbožnosti a nespravodlivosti ľudí, ktorí nespravodlivosťou prekážajú pravde“ a tak ďalej a tak ďalej. A potom nasleduje kapitola, ktorá nám ukazuje, že náboženstvo samotné nie je riešením a 3. kapitola uzatvára tento text s konštatovaním, že všetci Židia aj pohania rovnako čelia Božiemu hnevu a potom od verša 3:9 ďalej nasleduje dlhý zoznam dôvodov prečo: „Nieto spravodlivého, niet ani jedného, niet rozumného, niet nikoho, kto by hľadal Boha. Všetci sa odvrátili, napospol sa stali neužitočnými. Niet nikoho, kto by robil dobro, niet ani jedného. Ich hrdlo je otvorený hrob, svojimi jazykmi podvádzali, hadí jed majú na perách. Ich ústa sú plné kliatby a horkosti.“ A tak ďalej a tak ďalej.

Toto je veľmi ťažké vysvetliť súčasným ľuďom. Ak by som mal viac času, tak by som vám navrhol niekoľko spôsobov, ako na to, ale som presvedčený, že ak tento postoj nebude v nás hlboko zakorenený, verše, na ktoré sa ideme pozerat', nebudú dávať veľký zmysel, pretože nevidíme ozajstnú podstatu problému, na ktorý tieto verše odpovedajú.

Niektorí z nás majú evanjelium, v ktorom Ježiš pôsobí ako automechanik. Ježiš je milý človek, veľmi milý človek, fakt veľmi, veľmi milý človek a keď sa nám niečo pokazí, príde a opraví nám to. Ale to, čo hovoria tieto verše o našej zlomenosti je v prvom rade to, aká urážlivá je voči Bohu. Je to Boží hnev, ktorý sa zjavuje z neba.

Nie žeby hriech nemal aj sociálnu rovinu, samozrejme, že ju má. A samozrejme, že hriešnici môžu byť zároveň aj obeťami, presne preto, že hriech je veľmi sociálna záležitosť. A Biblia to tiež hovorí. Tí, ktorí činia zlo môžu byť zároveň aj presne tými, ktorým je ubližované. Hriech je sociálna vec. Hrešíme a ovplyvňujeme to iných. To je úplná pravda. Ale na druhej strane, ak rozmýšľame len v rovine toho, komu bolo ublížené, jediný, koho potrebujeme je ten, čo bude liečiť naše rany, ten, čo veci za nás opraví. Je pravda, že Biblia opisuje Boha a jeho spasenie aj v takýchto kategóriách. Ale ja by som chcel povedať, že tá najzákladnejšia kategória, ešte sa k tomuto na záver vrátíme, je to, čo Biblia považuje za koreň nášho problému. Tým je, že náš hriech je urážkou Boha. A preto v prvom rade potrebujeme byť zachránení, aby sa táto situácia mohla zmeniť. Potrebujeme spôsob, ktorým môžeme byť prinavrátení späť k Bohu.

Najprv cudzoložstvo. Potom vražda. Klamstvá voči zmluvnému spoločenstvu. Ďalšie dievčatá. Spôsob ako sa snažil zakryť svoj hriech s Batšebou a tak ďalej. A potom, ak máme správne poradie udalostí, mal Dávid takú odvalu, že v Žalme 51, ktorý adresoval Bohu, napísal, že zhrešil len proti Bohu, keď urobil to, čo Boh pokladá za zlé. Z istého uhla pohľadu by sme povedali, že to jednoducho hlúposť, ved' sa nenájde takmer nikto voči komu by Dávid nebol zhrešil. Zhrešil voči Batšebe, voči Uriášovi, voči dieťaťu v Batšebinom

lone, zhrešil voči vodcom svojej armády, zhrešil proti celej zmluvnej komunite, naozaj by ste ťažko hľadali niekoho, voči komu nezhrešil. Ale potom, z iného uhla pohľadu je to, čo v tomto žalme hovorí, skutočne hlboké. To, čo robí hriech skutočne hrozným, to, čo robí hriech skutočne odsúdeniahodným nie sú v prvom rade jeho spoločenské dôsledky, či to, kto koho zradil, aj keď aj tieto veci sú dostatočne odporné. Ale v prvom rade je hriech hrozný kvôli tomu, ako je odporný v očiach všemocného a svätého Boha. A preto Pavol píše, že sa zjavil Boží hnev z neba proti každej bezbožnosti a nespravodlivosti ľudí. Je veľmi dôležité si túto pravdu pripomínať, hlavne kvôli tomu, ako veľmi ju veľká časť našej kultúry popiera.

Tu je svedectvo J. Budziszewského. Možno ste niečo z toho, čo napísal, čítali. Toto je malý kúsok toho, čo hovoril o úniku z nihilizmu a o ceste k svojmu obráteniu:

Už som krátko spomenul, že bez Boha sa všetko pokazí. A to aj dobré veci, ktoré nám dáva, ako napríklad naše mysle. Jedna, z veľmi dobrých vecí, ktoré mi boli dané, je nadpriemerne silná myseľ. Nehovorím to kvôli tomu, aby som sa tým chválil, lebo ľudské bytosti dostali rôzne dary, aby nimi slúžili rôznym spôsobom. Problém so silnou myslou, ktorá odmieta volať na Boha a slúžiť mu, je, že si nájde svoje cesty k tomu, ako veci pokaziť.

Keď niektorí ľudia utekajú od Boha, tak kradnú a vraždia. Keď iní utekajú od Boha, berú drogy a majú veľa sexu. Keď som ja utekal od Boha, nechcel som robiť nič z toho. Môj spôsob úteku bol, že som zhlúpol. Intelektuálov to vždy prekvapí, ale existujú určité spôsoby hlúposti, na ktoré musí byť človek dost' vzdelaný a inteligentný, aby ich dosiahol. Boh ich drží vo svojom arzenáli, ktorý má za úlohu zničiť panovačnú pýchu a ja som tento arzenál objavil úplne celý.

Vďaka mojej snahe proti Bohu bojovať som sa dostal k písaniu dizertačnej práce, v ktorej som sa snažil dokázať, že rozdiely medzi dobrom a zlom sú iba vymyslené a že v skutočnosti nie sme zodpovední za to, čo robíme. Pamätám si, že som tieto veci dokonca študentom aj prednášal. Roky som na Univerzite v Texase hovoril, že hriech je len vymyslená záležitosť.

Ale bola to aj agónia. Neviete si to ani predstaviť, čo človek musí samému sebe spraviť, teda, možno, ak ste ako ja, tak si to zrejme aj viete predstaviť. Čo vlastne človek musí spraviť, aby donútil samého seba veriť takým nezmyslom. Pavol hovorí, že vedomie o Božom zákone je napísané v našich srdciach a naše svedomie tomu tiež prisvedčuje. Ľudia, ktorí rozmýšľajú o prirodzenom zákone v nás by to nazvali, že tento prirodzený zákon tvorí hlbokú štruktúru našich myslí. Čo v princípe znamená, že kým máme myseľ, nikdy ju nebudeme naozaj poznať. A ja som bol rozhodnutý ju ani len neskúmať, a preto som sa radšej rozhodol svoju myseľ zničiť.

Odolával som pokušeniu robiť dobre s takou veľkou energiou, akú niektorí svätci vynakladali na to, aby nezanedbávali dobro. Napríklad som síce miloval svoju manželku a deti, ale bol som rozhodnutý o tejto láske rozmýšľať len ako o subjektívnej preferencii, ktorá nemá žiadnu skutočnú a objektívnu hodnotu. Zamyslite sa nad tým, čo to spravilo s mojou schopnosťou ich milovať. Lebo vo svojej podstate je láska záväzkom našej mysle k tomu, aby hľadala skutočné dobro nejakého iného človeka. A ako môžeme byť zviazaní k hľadaniu skutočného dobra pre nejakého iného človeka, ak popierame realitu dobra, ak popierame realitu iných ľudí a ak popierame to, že naše záväzky máme my sami pod kontrolou.

Predstavte si človeka ako otvára postupne rôzne časti svojej mysle a vytáhuje ich na svetlo a nachádza na nich odtlačok Božieho obrazu. Každá jedna časť má v sebe odzrkadlený Boží obraz. A ten muž neprestáva a vytáhuje ďalšie a ďalšie časti. A bez ohľadu na to, koľko ich vytiahne, stále ich tam je veľa. Ja som bol tým človekom. Rozoberal som svoju myseľ stále viac a viac, aby toho bolo stále menej a menej, o čom by som mohol rozmýšľať. A tým, že som mal stále menej vecí, o ktorých som mohol rozmýšľať, myslel som si, že sa budem vedieť lepšie sústrediť, lebo som bol schopný veriť aj veciam, ktoré ma naplňovali hrôzou. Myslel som si o sebe, že som múdrejší a odvážnejší ako ľudia, ktorí mi nechceli veriť. Myslel som si, že som našiel spôsob

ako hľadiť na prázdno v srdci vesmíru, ktoré je skryté očiam a srdciam hlúpych ľudí. Ale to ja som bol ten hlupák. Ako ma teda Boh dokázal z toho miesta vyvieť?

Potom začína rozprávať príbeh svojho obrátenia.

Pred pár rokmi som kázal v jednom zbore vo Washington DC. Hlavný kazateľ toho zboru bol Mark Dever. Niektorí z vás, minimálne tí starší, ho určite poznáte. Bol v tejto krajine pre niekoľkými rokmi a odvtedy sa sem pravidelne vracia. Po skončení bohoslužieb mi povedal: „Don, chcel by som ti niekoho predstaviť.“ Zaviedol ma dozadu, kde stála jedna žena. Myslím, že sa nenahnevá, ak vám poviem jej meno. Volá sa Claudia. Claudia je šéfredaktorka pravdepodobne najvplyvnejšieho Washingtonského politického týždenníka a keď nás Mark zoznamoval, hovorí Claudii: „Claudia, povedz Donovi, ako si sa obrátila.“ „Áno, jasné,“ povedala, „obrátila som sa pred šiestimi mesiacmi. Ako sa to stalo?“

Bola som typickým postmoderným človekom, naozaj som verila, že naše rozmýšľanie je produktom nášho sociálneho prostredia. Dobro a Zlo záleží len na tvojom uhle pohľadu a ten zase nie je len tvojím vlastným názorom, ale je skôr sociálnym konštruktom toho, ako komunita, ktorej si súčasťou vidí a interpretuje svet okolo seba. Dokonca aj také veci ako Holokaust sú koniec koncov také. Samozrejme, že pre ľudí, ktorí umierajú v peciach to nebola dobrá vec, ale pre árijskú víťaznú rasu to zase dobrá vec bola. Jediný problém bol, že im to nevyšlo. Nedostali sa dostatočne ďaleko, nedosiahli to, čo si zaumienili. Viete, to, kto má právo povedať, čo je v ktorejkoľvek situácii dobré alebo zlé, skutočne záleží len od uhla pohľadu. Ale Mark a Connie ma pozvali na ich indukzívne štúdium Markovho evanjelia a pretože som sa rada hrabala v textoch a o Biblii som nič nevedela, povedala som si, že pôjdem, aj keď som ničomu z toho neverila. Počas toho, ako som na toto biblické štúdium chodila, ma z politických dôvodov vyslali ako reportéra do Papui Novej Guinei kvôli tomu, čo sa tam dialo. Ku koncu môjho pobytu tam som objavila príbeh o kňazovi, ktorý bol zatknutý v čase, keď mal po 35 rokoch misie na Papui Novej Guinei odísť. Bol obvinený z pedofílie a ukázalo sa, že 35 rokov, ktoré tam strávil ako misionár, znásilnil okolo 200 chlapcov.“

Tento príbeh sa Claudii dostal pod kožu a naozaj ju to trápilo, či títo chlapci budú mať stabilné manželstvá alebo nie a aj fakt, že väčšina ľudí, ktorí niekoho zneužili boli v minulosti sami zneužití. Čo budú v budúcnosti robiť títo zneužití chlapci? Ved' keď si len pomyslíme na tie vzťahy a stratu dôvery a čo toto všetko môže znamenať pre kresťanské rodiny o pár rokov... Proste ju to všetko trápilo. A keď sa vrátila domov, rozpovedala tento príbeh Markovi. Mark sa usmial a povedal: „Claudia, bolo to zlé? Bolo to odsúdenia hodné?“

Claudia mu odpovedala: „Vieš, Mark, pozri, všetci vieme, že vo väčšine takýchto prípadov človek, ktorý niekoho zneužíva, bol sám zneužívaný. Pravdepodobne je aj tento kňaz oveľa viac obeťou ako čímkol'vek iným.“ Mark odpovedal: „Áno, to je možné, dokonca aj Biblia hovorí, že Boží hnev bude zjavený na tretej a štvrtej generácii ľudí, ktorí ma nenávidia. Biblia tvrdí, že hriech je sociálna vec, iba veľmi, veľmi málo hriechu je čisto

osobného charakteru. Je samozrejmé, že dôsledky hriechu ovplyvňujú každého. Ale to som sa nepýtal. Moja otázka bola, či to, čo urobil bolo zlé?”

Vždy keď sa Claudia a Mark stretli, sa jej Mark neprestával pýtať túto otázku. „Ahoj Claudia, rád ťa vidím. Bolo to, čo ten človek urobil zlé?” Claudia vojde do dverí miestnosti, kde sa stretávajú na biblické štúdium a Mark hovorí: „Vitaj Claudia, budeme čítať ďalšiu kapitolu z Mareka. Bolo to zlé?” Na začiatku každého rozhovoru, „Bolo to zlé?”

Dostalo sa jej to pod kožu, nevedela kvôli tomu spávať, lebo to nesedelo do jej postmodernej epistemológie. Nevedela, čo s tým má urobiť. Až raz v noci znovu nemohla spať a bola stále nahnevanejšia a nahnevanejšia a trápilo ju to stále viac a viac a nakoniec povedala: „Bolo to zlé! Naozaj to bolo zlé! Odporné a odsúdeniahodné!” A potom si uvedomila, že ak je ochotná prijať, že existuje kategória zla a odsúdenia, možno sa to týka aj jej samej. Do týždňa sa obrátila.

Nemôžeme skutočne porozumieť evanjeliu, ak nevieme, od čoho to vlastne máme byť zachránení. A preto by som si želal, aby som mal viac času venovať sa týmto dva a pol kapitolám, ktoré sú tak neveriteľne dôležité v dnešnej kultúre.

Ale potom teda prichádzame k našim veršom, kapitola 3 verš 21 a tak ďalej. Hlavný výraz, ktorý si v tomto odseku musíme všimnúť je *Božia spravodlivosť*. Tento výraz nájdeme v šiestich veršoch až štyrikrát a potom je to sloveso *dikaióō* – ospravedlniť, ktoré tu nájdeme dvakrát a potom prídavné meno spravodlivý jedenkrát.

Verím však, že sa dostaneme k podstate toho, čo Pavol chcel povedať, keď si uvedomíme štyri hlavné body.

1. Pavol nám ukazuje, aký je **vzťah medzi zjavením Božej spravodlivosti a Starou zmluvou**. Verš 21: *Teraz však je zjavená Božia spravodlivosť bez Zákona dosvedčená Zákonom a Prorokmi*.

Nebudeme mať čas prejsť každým slovom a výrazom v týchto veršoch detailne, ale je tu niekoľko výrazov, na ktoré sa musíme zahľadieť naozaj zblízka. Prvé z nich je *teraz však*. *Teraz však*. Čo presne chce Pavol povedať kontrastom, ktorý tu naznačuje? Strávil dve a pol kapitoly tým, že nám vysvetľoval ako sme všetci v zajatí hriechu a odsúdení a všetci čelíme Božiemu hriechu a tu zrazu hovorí *teraz však*. Čo chce Pavol týmto zlomom povedať?

Niektorí ľudia hovoria, že podstatou tohto kontrastu je toto: v minulosti sa Boh zjavil vo svojom hneve a v súde, teraz však sa zjavuje vo svojej milosti a sláve evanjelia. Všetka táto temnota, súd, odsúdenie a Boží hnev sú záležitosťami minulosti, teraz však Boh tak miloval svet, že poslal svojho Syna. Toto je veľká chyba. Veľmi veľká chyba. Je to veľmi veľká chyba po prvé preto, lebo by tým pádom zvyšok verša 21 vôbec nedával zmysel, k tomu ešte prídeme. Je to ale veľmi veľká chyba aj preto, lebo je to príliš temný pohľad na obraz Boha v Starej zmluve. Áno, v Starej zmluve je veľa súdu, no nakoniec Boh sám seba v Starej zmluve opisuje ako Boha, ktorý je milosrdný, láskavý, zhovievavý, veľmi milostivý. Ako otec, ktorý sa zľutuje nad vlastným dieťaťom, tak sa Pán zľutuje nad tými, ktorí ho

milujú. Pamätáte si, že to povedal? On totiž vie, že ľudia sú len prach. Boh nie je v Starej zmluve opísaný ako niekto, kto má stále zlú náladu a len čaká na to, kedy by mohol niekoho potrestať okamžite potom ako čo i len trošičku zlyhá. A potom sa zrazu mraky rozostúpia a prichádza krásny slnečný deň s prvou kapitolou Matúšovho evanjelia.

A je to falošný obraz, aj keď sa zamyslíte nad novozmluvnými opismi Boha. Áno, nájdeme tu aj nádherné opisy Boha a jeho lásky a o chvíľu sa nad niektorými z nich zamyslíme. Ale ktorá postava v Novej zmluve venuje viac energie tomu, aby nám priniesla najväčší možný počet skutočne farbistých metaforických opisov pekla? Ježiš. Ten nežný Ježiš, pokojný a láskavý. Ale vôbec to netrvá dlho, než narazíme na takéto pasáže – toto hovorí Božie Slovo: *Potom iný anjel vyšiel z chrámu, ktorý je v nebi, a aj ten mal ostrý kosák. Ďalší anjel vyšiel od oltára. Ten mal moc nad ohňom a mohutným hlasom volal na toho, čo mal ostrý kosák: „Vrhni svoj ostrý kosák a ober strapce vo vinici zeme, lebo jej hrozná dozreli.“ Anjel hodil svoj kosák na zem, obral vinicu zeme, a čo obral, vhodil do veľkého lisu Božieho hnevu. Lis šliapali vonku za mestom a z lisu vytiekla krv až po zubadlá koní na tisícšesťsto stadií.* (Zjavenie 14:17-20)

Toto je samozrejme v prvom rade obraz veľkých kamenných lisov, ktoré mali v tom čase na spodnej časti malé dierky a kanálikmi, ktorými tiekla hroznová šťava. V správnom období sezóny by ste tam nahádzali nazbierané hrozno a slúžky by si vyzuli sandále, vyhrnuli sukne a začali stláčať toto hrozno vlastnými nohami tak, aby zospodu vytekala šťava. Rozumiete, však? Toto bol prvý krok výroby vína. No v tomto obraze sú tam namiesto hrozna ľudia. Pošliapaní vo veľkom lise Božieho hnevu, kým ich krv nestúpne do výšky konských zubadiel na vzdialenosť dvoch až troch stoviek kilometrov. Povedzte mi, či sa vám zdá, že Nová zmluva opisuje mäkšieho, láskavejšieho Boha.

Viete, myslím si, že ten dôvod, prečo takto vôbec rozmýšľame je, že v Starej zmluve sú všetky obrazy Božieho hnevu primárne historického charakteru. No v Novej zmluve sú obrazy Božieho hnevu primárne, hoci nie exkluzívne, eschatologického a apokalyptického charakteru. A my týmto budúcim veciam až tak úplne neveríme a v skutočnosti sa ich nebojíme. Oveľa, oveľa viac sa bojíme vojny, skazy a moru za tohto života, než posledného súdu a života po ňom. A kvôli tomu tieto obrazy súdu jednoducho prebehneme pohľadom a až tak nás netrápia. Ale keď ide o mor, skazu a vojnu tak sme strachom úplne bez seba. A toto hovorí veľa o našom pohľade na tento život, čo je jednou z charakteristík západnej cirkvi: naša neschopnosť rozmýšľať o večnosti so živou predstavivosťou.

Nemyslím si, že je správne povedať, že keď prejdeme od Starej zmluvy k Novej zmluve, tak sa rovnako pohneme od Boha súdu k Bohu lásky. Myslím si, že by bolo pravdivejšie povedať, že ako prechádzame od Starej zmluvy k Novej, tak ako sa zosilňuje pohľad na Božiu lásku, rovnako sa znásobuje aj pohľad na Boží hnev. Ako sú dočasné, pozemské súdy posunuté na úroveň večného súdu, tak sú aj nádherné obrazy Božieho výberu, milosti a darov pre jeho ľud, ktoré sú tak často iba dočasnými záležitosťami v Starej zmluve, rovnako pretavené do jasnejšej večnej podoby v Novej zmluve. Nie žeby neboli obe v Starej aj Novej zmluve, ale zobrazovanie oboch je veľmi zvýraznené v tej Novej. Celým Písmom

sa nám teda tiahne táto spojená téma: Boh vo svojom svätom hneve a Boh v jeho milujúcej milosti, pričom obe interagujú s týmto zlomeným svetom. Obe tieto témy sa nesú celým Písmom, až kým sa nedostanú, ako v tomto texte uvidíme, k svojmu "úžasnému vrcholu" – ku krížu.

Z týchto všetkých dôvodov nie je možné uvažovať nad tým, že Boh sa zmenil z Boha hnevu na Boha milosti. To by takmer dávalo zmysel, ak by sme sa pozerali len na všetko, čo prišlo pred týmto *teraz však*. Všetok ten súd, teraz však. Aha, asi príde niečo iné ako súd. Ale potom si prečítame verš 21. A čo je v ňom naozaj napísané? O čom je skutočne toto *teraz však*?

Toto *teraz však* je o tomto: v minulosti bola Božia spravodlivosť zjavovaná znovu a znovu a znovu, *teraz však* je spravodlivosť Božia zjavená trošičku inak ako doteraz. *Teraz však* je zjavená Božia spravodlivosť bez Zákona.

Čo presne to znamená záleží na tom, čo si myslíte, že znamená tá malá formulka *bez Zákona*. Dalo by sa to prečítať dvoma rôznymi spôsobmi. Môžete to prečítať takto: *Teraz však* je zjavená Božia spravodlivosť bez ZÁKONA. V tomto prípade táto fráza modifikuje význam spojenia Božia spravodlivosť. Znamenalo by to teda, že Božia spravodlivosť je úplne oddelená od Zákona. Myslím si, že to nie je správne a že ľudia, ktorí to takto vykladajú sa trochu míňajú významu tohto textu.

Druhý spôsob, ako by ste túto vetu mohli čítať je takýto: Teraz však je Božia spravodlivosť ZJAVENÁ bez Zákona. Tým pádom by autor chcel povedať, že Božia spravodlivosť, ktorá bola zjavená príchodom Ježiša a jeho evanjelia, o ktorom je celý tento odsek, k nám prišla, alebo inak nám bola zjavená mimo zmluvy Zákona. A autor hneď vzápätí rýchlo dodá, že to ale vôbec neznamená, že toto zjavenie nemá so zmluvou Zákona nič spoločné. Nechce tým povedať, že existovala zmluva Zákona a akonáhle sa zjavil Ježiš, všetko, čo bolo pred ním prestalo platiť a neexistuje žiaden bod, ktorý tieto dva svety prepája, jednoducho začíname nanovo, s niečím úplne novým. Nie, on tu hovorí „*Teraz však je zjavená Božia spravodlivosť bez zákona DOSVEDČENÁ Zákonom a Prorokmi.*“ Inými slovami, ak sme správne pochopili Prorokov a Zákon, budeme vidieť, že napriek tomu, že zmluva Zákona je ukončená, Proroci aj Zákon celý čas ukazovali, predpovedali, prorokovali... inými slovom, dosvedčovali, čo je to slovo, ktoré tu Pavol používa; to, čo teraz prichádza v službe Ježišovho života.

V tomto bode vidíme, že sa trochu dotýkame zajtrajšej témy. Toto nie je téma našej rezidenčnej konferencie, ale téma našej dennej konferencie, na ktorej sa zamýšľame nad tým, ako je Stará zmluva pretransformovaná do Novej. Ako tá Nová používa tú Starú.

Čo tu ale autor hovorí je to, že spravodlivosť, ktorá teraz prichádza skrze Ježiša Krista, je, áno, istým spôsobom nová. Nič z tohto nebolo zjavené skrze zmluvu Zákona. Zmluva Zákona je ukončená, ale to neznamená, že toto je niečo úplne nové, bez akejkoľvek náväznosti. Skôr my sme naplnením zmluvy Zákona. My sme tými, ktorých dosvedčuje. A význam tohto svedectva preskúmame zajtra. Takže toto je Pavlov prvý bod: sme

ospravedlnení, ako hovorí, skrze Ježišov kríž, čo celý tento odsek vysvetľuje. Ale prvú vec, ktorú Pavol potreboval definovať, je vzťah medzi zjavením Božej spravodlivosti a Starou zmluvou.

2. Božia spravodlivosť je dostupná pre všetky ľudské bytosti, bez ohľadu na rasu, na základe viery. Verše 22 a 23: túto spravodlivosť, teda spravodlivosť, ktorú opisuje vo verši 21, túto spravodlivosť od Boha získavajú vierou v Ježiša Krista všetci, ktorí veria.

Ak ste nedávno absolvovali kurz o Pavlovi, viete, že prebieha dlhá debata o výraze *viera* v *Ježiša Krista – pistis Iesou Christou* – alebo jeho príbuzných tvaroch. Znamená vieru v Ježiša Krista, kde Ježiš Kristus je predmetom viery, alebo znamená *pistis* vernosť – vernosť Ježiša Krista, kde Ježiš je ten verný? Obidve možnosti dávajú gramaticky zmysel a na oboch stranách sa napísalo množstvo kníh a esejí na podporu jedného či druhého stanoviska. Cirkev počas väčšiny svojej existencie zastávala predmetový genitív. Teda, to, že ide o vieru v Ježiša Krista, ako je to v anglickom preklade Biblie NIV.

Zdá sa mi však, že dnes je tendencia sa skôr prikláňať na opačnú stranu, teda aspoň v západnom svete.

Podľa mňa sa doposiaľ najpresvedčivejšie lingvistické argumenty nachádzajú v eseji od Moisésa Silvu, ktorá ešte nebola publikovaná. Nachádza sa v druhom zväzku knihy *Justification and Variegated Nomism*. Akurát bola upravená pre tlač, kam potom pôjde. Je napísaná výborne, chlapík sa vyzná v lingvistike, pozná argumenty a má naštudovanú literatúru z oboch strán. Rozoberiem tu len jeden argument, aby ste rozumeli, v čom je problém.

(Poznámka o otvorenom okne v miestnosti)

V angličtine má podstatné meno *viera* (faith) iný koreň ako sloveso *verit'* (to believe). V gréčtine však ide o ten istý koreň: *pistis* a *pisteuo*. Ak by som to chcel zohľadniť nadmerným prekladom, verš 22 by v angličtine znel nejako takto: Božia spravodlivosť skrze dôveru v Ježiša Krista pre všetkých, ktorí (mu) dôverujú. Vidíte, prečo sa Pavol opakuje? Spravodlivosť je skrze dôveru v Ježiša Krista pre všetkých, ktorí (mu) dôverujú.

Prečo je tam “pre všetkých, ktorí (mu) dôverujú”, ak už spomenul, že je to z dôvery v Ježiša Krista? Nie je potom zmysluplnejšie rozumieť tomu tak, že prvý výraz v skutočnosti vôbec nie je o dôvere, ale o vernosti Ježiša Krista? Spravodlivosť je skrze vernosť Ježiša Krista, teda cez to, že šiel na kríž, pre všetkých, ktorí dôverujú. Nie je to lepší výklad? Chcem však dodať, že na tomto pohľade nie je nič heretické. V istom zmysle je Ježiš úplne verný ako Syn, ktorí ide na kríž. V tom nie je problém.

Zdá sa mi však, že to opakovanie je tu zrejme a dôvod je zřejmý tiež. Počúvajte znova: Božia spravodlivosť skrze dôveru v Ježiša Krista pre VŠETKÝCH, ktorí dôverujú. Bez rozdielu, pretože VŠETCI zhrešili. Povedané inak, kľúčom je slovo VŠETCI, ktoré spája tento odsek z predošlými 2 a pol kapitolami. Dôležité je to, že Pavol doteraz ukazoval, že VŠETCI sú hriešni, VŠETCI sú odsúdení. Teraz hovorí, že táto spravodlivosť, ktorá nie je zo Zákona, ktorú dosvedčujú Zákon a Proroci, je pre VŠETKÝCH, ktorí zhrešili. Pavol tu

buduje argumenty riadok za riadkom. Začína tvrdením, že táto spravodlivosť je od Boha skrze dôveru v Ježiša Krista pre VŠETKÝCH, ktorí dôverujú v Ježiša Krista, či Židia, či pohania, pretože VŠETCI zhrešili, chápete? Tak celý oddiel nadväzuje na predošlé 2 a pol kapitoly. Všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu.

A tak tu Pavlovi ide o to, aby preukázal, že Božia spravodlivosť je dostupná pre všetky ľudské bytosti bez ohľadu na rasu. Pre Židov i pohanov. Židov i Arabov. Černochoch i belochov. Západniarov a východniarov. Severanov i južanov. Už to nehrá rolu. Veď nakoniec v konečnej verzii Písma vidíme mnohopočetné ľudstvo okolo trónu, z každého kmeňa jazyka, ľudu i národa. Pretože nakoniec musíme všetci dôverovať, keďže všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu. Všetci sme stratenou a zatratenou rasou. To platí pre všetkých bez výnimky. Pre všetkých existuje to isté riešenie.

3. Pavol ukazuje **zdroj Božej spravodlivosti v tom, že Boh milostivo dal Ježiša Krista ako prostriedok zmierenia za naše hriechy**. Viem, že tu máme množstvo teologických slov, ale myslím, že tu neexistujú skratky. Zdroj Božej spravodlivosti v tom, že Boh milostivo dal Ježiša Krista ako prostriedok zmierenia za naše hriechy. Poviem to ešte raz: Pavol ukazuje zdroj Božej spravodlivosti, to tu celý čas rozoberáme, spravodlivosti, ktorá je od Boha pre nás. Je pre nás, je zjavená bez Zákona, hoci Zákon a Proroci ju dosvedčujú. Prijímame ju vierou, to už Pavol ukázal, a zdrojom je to, že Boh milostivo dal Ježiša Krista ako prostriedok zmierenia za naše hriechy (verše 24 a 25a).

Vo v.24 začína hovoriť o vykúpení. Pre väčšinu z nás v západnom svete je vykúpenie kresťanským žargónom. Nie je to výraz, ktorý sa používa na uliciach Londýna pri bežnom rozhovore. Ešte nedávno ľudia spomínali výkupné peniaze, alebo keď išli vykúpiť niečo zo záložne, ale ani to sa už dnes veľmi nepoužíva. Dnes sa pri hypotékach a podobne používajú iné výrazy. Výkupné peniaze – to už nie je vec, o ktorej by dneska niekto hovoril. Avšak v uliciach Jeruzalema a Ríma, v starovekom svete sa o vykúpení a výkupnom a podobne hovorilo bežne. Boli to bežné výrazy. Používali sa rôznych súvislostiach a obzvlášť v rímskom svete v súvislosti s otroctvom. Ak sa niekomu nahromadil dlh, v starovekom svete neexistovali zákony, ktoré by chránili podnikateľa, ktorý sa prerátal. A tak predal veriteľom sám seba alebo svoju rodinu a stal sa otrokom. Jasné, otrokom sa mohol stať človek v starovekom svete aj pri vojnovom ťažení, ale v mnohých častiach ríše sa ľudia oveľa bežnejšie stávali otrokmi preto, že zbankrotovali. Otázkou je či sa mohol človek kúpiť späť, či sa mohol vykúpiť.

Fungovalo to takto: ak ste mali bohatého bratranca, ktorý býval, povedzme, dvadsať kilometrov od vás, a ten sa o niekoľko týždňov dozvedel o vašej situácii a rozhodol sa vyslobodiť vás, tak tento bohatý bratranec zaplatil kúpnu cenu jednému z miestnych pohanských chrámov, plus malé percento navyše pre kňaza. Skutočnú cenu potom zaplatil chrám majiteľovi otroka. Formálne bol dotýčný stále otrokom, avšak teraz už otrokom toho miestneho boha. V praxi to znamenalo, že bol slobodný ako predtým. Tak fungovalo vykúpenie. V Izraeli taktiež existovali výkupné peniaze. Napríklad, každý prvorodený muž

musel zaplatiť výkupné peniaze ako spomienku na Paschu a podobne existovali v Izraeli postupy pri vykupovaní otrokov. Takže o vykupovaní sa hovorilo bežne.

Pavol to využíva a hovorí toto: sme ospravedlnení zadarmo, jeho milosťou, vykúpením, ktoré prišlo Ježišom Kristom. Teraz v druhej polovici ďalšieho verša nám hovorí, ako sa toto vykúpenie udialo. Pavol nás opisuje ako istým spôsobom zotročených, zotročených hriechom. Ved' o tom je celý ten súbor citátov na konci 3. kapitoly, nie? Zotročení hriechom, zotročení čelíme Božiemu hnevu a boli sme vykúpení, kúpení späť, oslobodení z otroctva, z nášho otroctva hriechu vykúpením, ktoré prišlo v Ježišovi Kristovi a bolo dané z milosti. Boh nám ho nemusel dať. Dal nám ho z milosti. Ako teda presne fungovala táto platba? V starobyľom pohanskom svete ľudia vedeli, ako táto platba fungovala. Čo presne sa platilo, aby sme boli vykúpení? Pavol nám to hovorí.

Boh dal Krista ako – a teraz tento náročný výraz – obeť zmierenia (sacrifice of atonement), odčinenie (expiation), zmierenie (propitiation) skrze vieru v jeho krv. Mnohé z anglických verzií prekladu používajú zmierenie (propitiation), niektoré odčinenie (expiation), v preklade NIV je obeť zmierenia (sacrifice of atonement). Je jedno, ktorý výraz používate, ak ho neviete vysvetliť. Je tu všetkým úplne jasné, čo odčinenie (expiation) znamená? Je tu všetkým úplne jasné, čo zmierenie (propitiation) znamená? Je tu všetkým úplne jasné, čo znamená obeť zmierenia (sacrifice of atonement)? Ja vôbec netuším, čo obeť zmierenia znamená. Môže znamenať kopu rôznych vecí, podľa toho, čo sa myslí obeťou a čo sa myslí zmierením.

Takže tak či tak ten výraz musíte vysvetliť, že? Ak ho nechcete vysvetliť, prečo radšej nepoužiť slovo, ktoré je mu najbližšie, teda zmierenie (propitiation)? Aj to si však žiada vysvetlenie.

V pohanskom svete fungovalo zmierenie nasledovne. Bohovia vládli nad určitými oblasťami života. Napríklad boh mora. Ak ste chceli ísť na cestu loďou, chceli ste si nakloniť Neptúna. A tak ste priniesli náležitú obeť Neptúnovi v jeho chráme, aby ste si ho priaznivo naklonili. Ak ste chceli tučné dieťa, tak ste šli k bohovi alebo bohyni plodnosti. Ak ste mali verejne vystupovať, išli ste k bohu komunikácie, v gréckom svete to bol Hermes, v latinskom svete Merkúr. Ak ste šli do vojny, tak ste sa postarali, aby ste si naklonili Zeusa, alebo Jupitera – v latinskom svete. A všetci títo bohovia sú trocha náladoví, trocha vrtošiví, ale môžete si ich získať. Môžete si ich priaznivo nakloniť, ak im dáte zmierenie, teda obeť, ktorou si ich uzmierite, obeť, ktorou si ich nakloníte. V tomto modeli teda ja, ľudská bytosť, ktorá si chce nakloniť boha, ponúka zmierenie, aby si naklonila bohov. Takto fungovalo zmierenie v pohanskom svete.

Avšak v tridsiatych rokoch 20. storočia prišiel C. H. Dodd, Walesan, ktorý dlhé roky učil v Manchesteri a potom získal teologickú profesúru v Cambridge. Tvrdil, že toto určite nie je obraz, ktorý môžeme v Biblii použiť. Ved' nakoniec v pohanskom svete sú bohovia podráždení a nepriazniví, až kým im neponúkneme svoje zmierenie, a my sme teda tí, čo prinášajú obeť. Ale v Biblii je Boh predstavený ako milujúci. Ved' on najskôr poslal Krista! Boh tak miloval svet, že dal svojho Syna. Keď je nám Boh už teraz tak veľmi naklonený,

keď je už teraz tak veľmi Bohom lásky, že dal svojho Syna, tak ako si ho môže Synova smrť ešte viac nakloniť? Už je tak veľmi priaznivo naklonený, že poslal svojho Syna! Ako môže byť Synova obeť tým, čo spraví Boha priaznivo nakloneným, keď Boh je už teraz tak veľmi naklonený? Ako viac si ho ešte môžeme nakloniť?

A tak Dodd tvrdil, že to slovo, *hilasterion* nemôžeme prekladať ako zmierenie (propitiation). Uprednostňoval niečo ako *odčinenie* (expiation). *Odčinenie* znamená zrušenie niečoho. Zrušenie hriechu. Predmetom zmierenia (propitiation) je Boh. Zmierenie Boha. Predmetom odčinenia (expiation) je hriech. Zrušenie hriechu, odčinenie hriechu. Boh tak miloval svet, že dal svojho syna, aby zrušil náš hriech.

Tieto argumenty najprv publikoval v článku, potom vyšli okolo roku 1934 v knihe *The Bible and the Greeks*, a tak sa na západe veľmi rozšírili, teda aspoň v tejto krajine. Sem tam sa objavili námietky a protesty a malý odpor a populárne články z opačnej strany.

A v roku 1955 učenec, ktorý stále žije, chlapík menom Nicole, uverejnil článok v teologickom časopise Westminster Theological Journal, v ktorom tvrdil, že ak sa pozriete na koreň tohto slova v Starej zmluve, súvisí s oddielmi, v ktorých sa spomína Boží hnev. Takže v istom zmysle ide o odvrátenie Božieho hnevu. A v tomto oddiele máte 2 a pol kapitoly, v ktorých Pavol dokazuje Boží hnev. V istom zmysle sa Boh na nás hnevá. Dodd by na to povedal, že hnev musíte chápať ako spôsob, akým svet funguje. Nejde o hlboký, osobný hnev. Ved' Boh nás miluje, ako by sa na nás mohol hnevať? Miluje nás tak veľmi, že dal svojho jediného Syna. Nie, nie, nie, hnev je len metaforou pre to, že sa vám stanú zlé veci, keď robíte zlé veci. Ak páchate zlo, v morálnom vesmíre sa vám budú diať zlé veci. Dostihne vás súd, nič iné to neznamena. Ale Boh sa vám už nemusí viac nakloniť, už vám je naklonený, chápete?

A potom prišiel Leon Morris, austrálsky učenec, so svojou ohromnou knihou *The Apostolic Preaching of the Cross*. Ak ju nemáte, zadovážte si ju. Ak ju máte a nečítali ste ju, kajajte sa a prečítajte ju. Je stále jednou z najlepších kníh o zmierení. V mnohých ohľadoch na súčasnú debatu už zastaralá, ale je stále veľmi, veľmi dôležitá. Učí nás, ako o týchto veciach dôsledne premýšľať. Ukazuje, že samotné slovo *zmierenie* (propitiation), samotné slovo *hilasterion* bolo použité ako preklad výrazu, ktorý označuje vrchnák archy zmluvy. Veľkňaz vstúpil do Svätyne svätých a vrchnák archy zmluvy raz za rok, na Yom Kippur, deň zmierenia, pokropil krvou býka a kôz, za svoj vlastný hriech, i za hriech ľudu, aby odvrátil Boží hnev. To je celý referenčný rámec, v ktorom sa odohráva príbeh Starej zmluvy.

V tom čase sa už, mimochodom, stalo dosť zrejším, že starý dobrý C. H. Dodd - Boh mu žehnaj, v mnohých ohľadoch to bol veľmi zbožný muž - tak opovrhoval akoukoľvek zmienkou o zástupnej obeti alebo podobne, až horel vášňou. Keď pracoval na novom anglickom preklade Biblie ako hlavný redaktor, počuli ho, že keď sa dostal k tomuto oddielu, v Jánovi alebo Rimanom 3, tak si popod fúzy hundral „taká blbosť.“ Nato nejaký fiškus o ňom napísal vtipnú básničku, v ktorej si z neho uťahuje, lebo Dodd má v mene trikrát „d“, pričom Bohu (ang. God) stačí len jedno. To bol, samozrejme, typický anglický

spôsob, ako viesť teologickú debatu. S podstatou diskusie súvisí len minimálne, ale svojim vlastným provokatívnym spôsobom hovorí veľa.

Podstatou problému je, že Boží postoj k nám je hnev aj súd, či skôr hnev aj láska. Najviac sa k tomu vieme priblížiť, keď nás ako rodičov skutočne napália naše deti, no pritom ich stále zvláštnym spôsobom milujeme. Samozrejme, rodičia to môžu riadne prehnat' a byť tak napálení, že svoje deti vôbec nemilujú a želajú si, aby sa vyparili a stratili sa z povrchu zemskeho. Nemyslíme to však vážne a tak sa akosi rýchlo vrátíme späť a cítime sa vinní, že sme to prehnali. Takto reagujeme, no občas, v našich najsvetlejších chvíľach, dokážeme súčasne trestať tých malých faganov, no napriek tomu ich stále milovať. Ak sa vám to ešte nestalo, tak nie ste rodič. Ale stáva sa to, verte mi.

Existuje Boh a v celej svojej svätosti, v celej svojej pošpinenej cti pri všetkom, čo nositelia jeho obrazu robia, čím popierajú jeho božstvo a stavajú sa do stredu vesmíru. Všetky tieto veci nevyhnutne privolávajú jeho hnev. No on je napriek tomu taký Boh, ktorý nás aj tak miluje. Nie preto, že sme takí skvelí, tak milí alebo tak hodní jeho lásky, ale preto, že on je taký Boh.

To nás privádza k zásadnému rozdielu medzi pohanským zmierením a kresťanským zmierením. Pri pohanskom zmierení ja, uctievač, prinášam obeť, aby som si Boha naklonil. Tento text však hovorí, že Boh prináša Ježiša ako zmierenie. To znamená, že Boh je aj podmet, aj predmet. Boh je ten, kto prináša obeť, presne pre to, aby odvrátil Boží hnev. Boh je ten, čo zmieruje, aj ten, ktorý je zmierovaný. Boží Syn sa stáva zmierením.

Myslím, že tomu lepšie porozumieme, ak sa pozrieme na poslednú vec, ktorú Pavol ukazuje. Pavol stále vysvetľuje, ako to funguje. Tu by som rád poznamenal, že tento posledný kúsok, verše 25b a 26 sa v teológii tzv. Novej perspektívy chápu úplne inak. Ak neviete, o čom hovorím, zabudnite na to. Ak to viete, tak existuje úplne iný spôsob, ako chápať tieto veci. Podľa mňa je Nová perspektíva lingvisticky hrozne nepravdepodobná, čo sa týka týchto veršov. Rád vám na konci poviem viac, ak to potrebujete, ale nebudem to tu teraz rozoberať. Poviem vám len, čo si myslím, že to skutočne znamená.

4. Boh to urobil (verš 25b) a Pavol to teraz ide vysvetliť. To je sila vysvetlenia v týchto posledných pár veršoch, ktoré vysvetľujú zmierenie. **Boh to urobil, aby ukázal svoju spravodlivosť.** Nie, neurobil to predovšetkým pre to, aby nás zachránil, hoci je pravda, že nás zachránil. Urobil to v prvom rade preto, ako sa dozvedáme, aby preukázal svoju spravodlivosť. Pretože vo svojej zhovievavosti ponechal hriechy páchané predtým bez trestu. Teda hriechy, ktoré spáchali ľudské bytosti zo všetkých čias pred krížom, dokonca i tí, ktorí boli ospravedlnení vierou ako Abrahám. V istom zmysle existovali dočasné tresty, ktoré Boh zoslal na Izrael alebo Abraháma alebo niekoho iného, ale neboli definitívne. Boh nejednal tak úplne prísne, ako si zaslúžili. Neboli definitívne potrestaní. Do veľkej miery boli stále nepotrestaní. Ale teraz, ako čítame, Boh vo svojej zhovievavosti nechal hriechy páchané už skôr bez trestu. A Boh teraz dal Ježiša ako zmierenie za naše

hriechy, aby *preukázal svoju spravodlivosť v terajšom čase*, takže je sám spravodlivý i ten, kto ospravedľuje toho, kto má vieru v Ježiša.

Skúsím vám to vysvetliť okľukou. Už ste niekedy pri evanjelizácii - či už to bolo veľké stretnutie, alebo jeden na jedného - použili takúto ilustráciu na vysvetlenie zmierenia? Predstavte si, že sudca vynesie rozsudok a odsúdi obžalovaného na pokutu 5000 Eur. Potom zostúpi zo súdnej stolice, vyzlečie si talár a napíše mu šek na 5000 Eur. Použili ste niekedy takúto ilustráciu? Alebo, aby to bolo ešte vážnejšie, môže ísť o 5 rokov väzenia v kráľovskej väznici. Potom sudca zostúpi, či v tomto prípade sudkyňa bude fungovať ešte lepšie, a ide do väzenia namiesto vinníka. Použili ste niekedy takúto ilustráciu? Ja som ju použil veľakrát. Robil som z toho pokánie, avšak použil som ju veľakrát.

Dôvod, pre ktorý nefunguje veľmi dobre, je ten, že v celom našom západnom súdnom systéme - hoci sa líši od krajiny ku krajine, od Francúzska cez Veľkú Britániu a Ameriku atď. - je sudca vykonávateľom v mene väčšieho systému. Trestný čin nie je spáchaný voči sudcovi. Ved' keď je priestupok voči sudcovi, samotný sudca sa má zdržať trestného stíhania. Preto skôr hovoríme o zločine voči štátu či zákonom krajiny, no nie voči sudcovi. A v istom zmysle, ak by potom sudca zostúpil zo súdnej stolice a vzal trest na seba, bol by nesmierne nespravodlivý! Ilustrácia nefunguje veľmi dobre. Komunikuje myšlienku substitúcie, výmeny, ale tá je akási náhodná, nie?

Predstavme si však, že sudca je ten, voči komu bol spáchaný zločin. Sudca je dokonale spravodlivý. Nereaguje len z popudu, jeho hnev nie je prejavom jeho výbušnosti, ale hlbokým, principiálnym odporom a odsúdením všetkého, čo mu upiera jeho božskosť. Bol by taký Boh milujúcejší, keby Hitlerovi jednoducho povedal: „Je mi to jedno, rob si, čo chceš“? Bolo by to milujúcejšie, keby len všetkým nositeľom jeho obrazu, ktorí mu upierajú božskosť a relativizujú ho a súdia ho, povedal „Nedotýka sa ma to, je mi to vlastne jedno?“ Nie, on sa na nás hnevá. Ale aby naplnil svoj vlastný zmysel pre spravodlivosť, práve pre to, aby všetci videli, že hriech si zasluhuje trest, ktorý mu on sám určil! On sám stojí na našom mieste. Aby bol zároveň spravodlivý i ten, čo ospravedľuje bezbožných. Chápate? Ospravedlnenie je v prvom rade o obhajobe Boha. Áno, je aj o ospravedlnení hriešnikov, to je pravda. Ale je to ospravedlnenie hriešnikov nie preto, že hriešnici sú spravodliví, ale preto, že niekto za nich zaplatil. Tento text však zároveň hovorí, že je to o obhajobe Boha! Preto, aby sa nikdy nedalo Boha obviňovať, že je len hlúpy, sentimentálny. Nie, jeho obrovská láska sa prejavuje presne v tom, že koná cez smrť svojho vlastného, drahého Syna, aby ostal spravodlivým, keď ospravedľuje bezbožných. To je jadro evanjelia. V evanjeliu je ešte oveľa viac, ale toto je jadro.

Pri štúdiu teológie, ktorému sa venujete, sa stretnete s názormi, že toto je násilný, nepodstatný obraz a že by sme mali premýšľať nad inými výrazmi pre evanjelium, že toto je len metafora atď. Ale pri všetkej úcte, zdá sa mi, že tento spôsob uvažovania o kríži je tým, čo drží všetko ostatné pohromade. Z dvoch dôvodov:

Po prvé, všetky ostatné spôsoby, ktorými Biblia hovorí o kríži, na ktoré si len spomeniete, sú spojené s týmto. Napríklad: kríž nás zmieruje s Bohom. Prečo sa

potrebujeme zmieriť s Bohom? Preto, že sme odcudzení? A čo nás odcudzuje od Boha? Nie práve náš hriech? Nie je to práve vysporiadanie sa s našim hriechom, čo nás opäť zmieruje s Bohom? Chápete? Áno, znovuzrodenie je kritické. Musíme sa znova narodiť. Musíme mať novú prirodzenosť, to je pravda. Musíme mať premieňajúcu prácu Ducha. Je tu toho viac, než len to, že nám Boh odpustil, to je pravda. Na druhej strane, dáva nám Boh novú prirodzenosť bez ohľadu na všetko ten hriech a hnus a vzburu a ohavnosť priestupkov, ktoré sme páchali v minulosti?

Alebo je moc novej prirodzenosti podmienená tým, že sme zmierení s Bohom obeťou, ktorú dal Ježiš Kristus ako samého seba? Preto Ján vo svojom evanjeliu vníma dar Ducha ako niečo, čo pochádza z kríža. Dar, ktorý pochádza z Kristovho víťazstva na kríži. Je podmienený krížom.

Je tu toho však viac.

Druhý dôvod, prečo je tento spôsob uvažovania o kríži v jadre evanjelia, je, že je zakorenený v biblickom príbehu. Keď ľudia prvýkrát zhrešia proti Bohu, Boh reaguje a ohlasuje smrť. V Genezis 5 napríklad: ten a ten žil toľko a toľko rokov, potom zomrel. Ten a ten žil toľko a toľko rokov, potom zomrel. Ten a ten žil toľko a toľko rokov, potom zomrel. A potom potopa a ďalšie príbehy o súde. Boh celý čas reaguje súdom. Máme tu Boha, ktorý reaguje na hriech, pretože samotného Boha hriech tak hlboko uráža.

Keď čítate Starú zmluvu a narazíte na oddiel, v ktorom sa Boh hnevá, tak čo ho skutočne vytáča? Ktorý hriech nadovšetko Boha skutočne napáli, keď to tak môžem povedať, v Starej zmluve?

Je to znásilnenie? Modloslužba. Upieranie Bohu jeho božskosti. Pretože Hospodin je žiarlivý Boh, pretože len on je Boh. Niekedy, keď sa snažíme vysvetliť, o čom je kresťanstvo, sa sústreďujeme na hriešne spoločenské štruktúry, aby sme ukázali, že kresťanstvo je spoločensky relevantné. A v istom zmysle opomíname podstatu toho, čo je hriech. Hoci všetky spoločenské prejavy hriechu sú hrozné a je nutné sa s nimi náležite vysporiadať, musia byť zasadené do väčšieho referenčného rámca modloslužby, upierania Bohu jeho božskosti. Preto keď Pavol káže pohanskému zástupu v Skutkoch 17, definuje problém ako modloslužbu. Všetko, čo zosadzuje Boha z trónu, čo mňa stavia do centra a čo jeho z centra vytláča. A keďže je to tento Boh, ktorého náš hriech uráža a kto nás súdi, je to práve takýto text, ktorý najsilnejšie, najdôraznejšie ukazuje na problém a ponúka riešenie – Boha.

Boh, v plnosti času, dal svojho vlastného Syna, aby niesol všetky hriechy, ktoré boli dovtedy nepotrestané. Ale teraz, v jednej vrcholnej obeti, koná, aby potrestal hriech a odpustil hriešnikom. Boli nepotrestané, teraz sú potrestané v samotnej osobe jeho Syna. Teraz je aj spravodlivý, aj ten, ktorý ospravedľňuje bezbožných. A to prijímame vierou.

Je dôležité si uvedomiť, že týmto témam sa veľmi dobre venujú aj staré, aj nové piesne. „*Je to láska, veľká ako oceán. Láskavá dobrotivosť ako záplava,*“ – túto poznáte, napísal ju William Reese – „*na kopci ukrižovania sa otvárajú hlboké a široké fontány, cez stavidlá Božej milosti prúdi obrovský a milostivý prúd. Milosť a láska ako mocné rieky, neustále*

prúdiac zhora. Nebeský mier a dokonalá spravodlivosť pobožkali v láske vinný svet.“ Chápete? Veľká téma Božieho hnevu a spravodlivosti, ktorá sa tiahne Písmom, vrcholí na kríži. *Boží mier a dokonalá spravodlivosť pobožkali v láske vinný svet.*

Alebo je tu veľmi známa pieseň. Stuart Townend 1995, *Aká hlboká je otcova láska k nám: „Hľa, muž na kríži, na jeho pleciah môj hriech. S hanbou počujem svoj výsmešný hlas, ktorý sa ozýva spolu s posmešníkmi. Bol to môj hriech, ktorý ho tam držal až do konca, Jeho posledný výdych mi priniesol život – viem, že je dokonané.“*

Bratia a sestry v Kristovi, pri všetkom našom teologickom uvažovaní, pri všetkých debatách o ťažkých témach, o tom, ako Nová zmluva používa Starú, o presnom význame neomylnosti Písma, o tom, či Jenson správne rozumie Trojici atď... Nikdy nezabudnite na jadro veci, ktoré je zhrnuté o dve kapitoly ďalej: Boh v Kristovi zmieril svet so sebou.

Pane Bože,

*v týchto niekoľkých veršoch skutočne objavujeme dosť na to,
aby sme sa tomu pokorne venovali, premýšľali o tom, a uctievali ťa
nespočetné množstvo hodín v rozjímaní, pri skúmaní kresťanského myslenia a chápania,
v tomto živote a po celú večnosť.*

Prosíme, nedovoľ nám nikdy zvyknúť si na evanjelium.

*Nedovoľ nám nechať sa zviest' nejakým povrchným chápaním,
keď už nebudeme zlomení jeho prít'azlivou mocou.*

Keď už nebudeme hlboko zahanbení hriechom a všetkými jeho dôsledkami.

*Keď už nebudeme pokorení jedinečnými, nekonečnými rozmermi tvojej lásky k nám v tom,
ako si poslal svojho drahého Syna, aby bol našim vykupiteľom.*

*A tak, keď budeme neskôr rozmýšľať o kríži a kresťanskej službe, kríži a kresťanskom
živote, nedovoľ, aby sme stratili zo zreteľa ten základ.*

V mene Ježiša. Amen.

Text je prepisom prednášky D. A. Carsona s názvom *The Cross And Christian Theology (Romans 3:21 - 26)*. Audio nahrávka je dostupná na <https://resources.thegospelcoalition.org/library/the-cross-and-christian-theology-romans-3-21-26>

Preložil: Lea Laurovičová, Šimon Evin